

САҢГА ОЛОЖ

№ 51 (12030) • Ахсынны 26 күнэ, 2025 сыл, бээтинсэ • 12+

Улууска — бу күннэргэ

2026 сыл – Чурапчы
нэһилиэгэр Тупсаҕай эйгэ
сыла/3

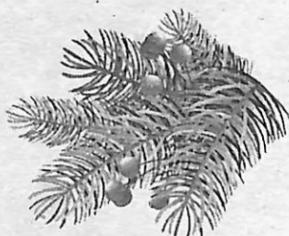
Сынньаланга

Саҥа дьыл бука барыгытыгар
дьолу, үөрүүнү аҕаллын!/4,5

Үбүлүөйдээх биир дойдулаахпыт.

"Саҥа олох" аксакала —
Алексей Слепцов/6

Саҥа дьылынан, Саҥа дьолунан!

Үүнэн эрэр 2026 сылга дьол-соргу тосхойдун, ил-эйэ
түстэннин!

Тэттик

Чурапчыга үп салаата тэриллибитэ 95 сылын бэлиэтээтилэр

Е.А. Борисов аатынан киин библиотекэбэ
Чурапчы улуугар үп салаата тэриллибитэ
95 сылыгар аналлаах үөрүүлээх тэрээнин
буолла. Тэрээнин сүрүн чааһыгар "Үп салаатын
кэрдиис кэмнэрэ" диэн кинигэ сүрэхтэннэ.
Кинигэ сүрэхтэниитин Вера Платонова ытта.
Кинигэ Таисия Брызгаева салайааччылаах
улуустаабы үп салаатын үбүлээһининэн,
"Көмүөл" кинигэ кыһатыгар бэчээттэнэн
тахсыбыт. Саха сириг киин судаарыстыбаннай
уонна улуус архыыптарын докумуоннарыгар,
тэрилтэ бэтэрээннэрин, билигин үлэлии
сылдьар үлэһиттэр ахтыларыгар олобуран
оҥоһуллубут.

Үөрүүлээх чааска улуус баһылыга Степан
Саргыдаев, дьокуутааттар Сэбиэттэрин
бэрэссэдээтэлэ Яков Оконешников, СӨ
Үп министриэристибэттин бүддьүөттэр
икки ардыларынаабы сыһыаннаһылар
департаментин кылаабынай исписэлиһэ
Татьяна Ефремова үлэһиттэри, бэтэрээннэри
эбэрдэлээтилэр. Өрөспүүбүлүкэ, улуус
салалталарын үрдүкү набараадаларын
ситиһиилээх үлэһиттэргэ туттардылар.

Мань сэргэ үлэһиттэр кэлбит ыалдьыттарга
анаан бэйэлэрин быыстапкаларын
туруорбуттарын кэрэхсии көрдүлэр.

Ил Дархан харыйатыгар улууспут бастыг үөрэнээччилэрэ сырыттылар

Үгэскэ кубулуйбут Ил Дархан Саҥа
дьыллаабы харыйатыгар, улууспут бары
оскуолаларыттан 34 стипендиат уонна 2
эдэр юнкор кытыннылар. Ил Дархан Айсен
Николаев үөрэххэ, наукаҕа, айар үлэбэ уонна
спорка үрдүк ситиһиилэрдээх оҕолору
эбэрдэлээтэ, анал бэлэбин туттарда. Кини
бийыл Саха сиригэр Бүтүн Арасыйытаабы
олимпиадалар кыайылаахтара элбээбитин,
оҕолор математикаҕа, информатикаҕа уонна
физикаҕа биир кэлим судаарыстыбаннай
экссэмэни туттарыларын түмүгэ тупсубутун
бэлиэтээтэ. Саҥа дьыллаабы баал
оҕолорбутугар олохторун биир умнуллубат
түгэнэ буолуоҕа.

"Туллукчаан" бастыг уһууаан итиэннэ Ил Дархан гранын кыайылааҕа буолла

Чурапчы нэһилигин «Туллукчаан» оҕо сайдар
киинэ үлэтин үрдүк көрдөрүүлэринэн, сыл
түмүгүнэн Өрөспүүбүлүкэтээби "Тыа сириг
бастыг уһууаана" куонкурс кыайылаабынан
табыста. Бу үрдүк аат ингериллиитэ кэлэктип
сыралаах үлэтин, саҥаны киллэриигэ
бабаларын түмүгэ буолар.

Ону таһынан Өрөспүүбүлүкэбэ үөрэх
тэрилтэлэрин икки ардыларыгар ытыллыбыт
инновационнай бырайыактары көрүү Нам
улуунун Хамаатта нэһилиэгэр үс күннээх
күрэх түмүгүнэн кыайылаабынан тахсан,
Ил Дархан гранын ылары ситистилэр. Бу
грант уһууаан үлэтин өссө кэнэтэргэ, саҥа
һыһымалары киллэрэргэ улахан кыабы
биэриэбэ.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Ахсынны
26 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Ахсынны
27 күнэ
СУБУОТА

Ахсынны
28 күнэ
БАСКЫҤАНЫҤ

Ахсынны
29 күнэ
БЭНИДИЭННЫК

Ахсынны
30 күнэ
ОПТУОРОННУК

Ахсынны
31 күнэ
СЭРЭДЭ

Тохсунну
1 күнэ
ЧЭППИЭР

-41° -47°

-43° -45°

-41° -46°

-43° -46°

-42° -44°

-33° -41°

-28° -32°

ХААРТЫСКА ИНТЭРИНИЭТ СИТИМАТЭЭҤИ БЫЛЫҤИНА

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

Саха сирин муниципальнай тэриллиилэрин бэрэстэбиитэллээх уорганнарын дьокутааттарын III сийиэхэ Ытытылынна

Дьокуускайга Саха Өрөспүүбүлүкэтин муниципальнай тэриллиилэрин бэрэстэбиитэллээх уорганнарын дьокутааттарын III сийиэхэ куорат уокуруктарын, тыа сирин нэһиликтэрин 500-тэн тахса дьокутааты түмтэ. Сийиэскэ сүрүннээн «Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр олохтоох салайыны тыһунаан» өрөспүүбүлүкэтээҕи саҥа сокуон барылын дьүүллэстилэр. Ил Дархан дьокутааттарга туһаайан, билигин уустук кэмгэ муниципальнай тэриллиигэ нэһилиэнньэ олохун таһыма үрдүүрүгэр улахан эппиэтинэни сүгэллэрин бэлиэтээтэ. Кини өрөспүүбүлүкэбэ олохтоох салайыны тыһигэ икки таһымынан хааларын, олохтоох былаас норуокка саамай чугас буоларын санатта. Сийиэс дэлэгээттэрэ бэрэстэбиитэллээх уорганнар оруолларын күүһүрдэр уонна каадыры быһаарыыга дьокутааттар эппиэтинэстэрин үрдэтэр онкулун өйөөтүлэр.

«Муниципальнай үлэһиттэр көбүлээһиннэрин үрдэтии, ол иһигэр хамнаска уонна социальнай чэпчэтиилэргэ сыһыаны уларытыы, анал идэлээх, үөрэхтээх каадырдары тардыыга үлэ барыан наада. Күүстээх олохтоох салайар хамаанда олоххо араас уларытыыны киллэрэр кыахтааҕа сүрүн усулуобуйанан буолла. Сийиэскэ ытытыллыбыт кэпсэтии муниципальнай уопастыба уларытыыга бэлэмин көрдөрдө. Бу этиилэр бары инники бииргэ үлэлиирбитигэр учуоттаныахтара», — диэн Ил Дархан телеграм-ханаалыгар бэлиэтээтэ.

Терроризмы утары охсуһар хамыһыһыйа уонна суһал ыстаап мунһааҕа буолла

Айсен Николаев өрөспүүбүлүкэ терроризмы утары охсуһар хамыһыһыйатын уонна суһал ыстаап холбоһуктаах мунһааҕын ытта.

Мунһаах бэбиэскэтэ дойдуга терроризм идеологиятын утары охсуһар кэлим былаан чэрчитинэн үөрэх тэрилтэлэригэр оҕолорго куттала суох буолуутун хааччыыһыга туһуланна. Аҕа баһылык Москва уобалаһын Одинцово куоратыгар буолбут быһылааны холобурдаан туран, ыччат ортотугар терроризм идеологията өтөн кирибитин бэлиэтээтэ уонна үөрэх тэрилтэлэригэр сэрэтэр миэрэлэри күүһүрдэр наадалааһын тоһоҕолоото. Ырытыы көрдөрбүтүнэн, билигин сүрүн куттал сыыппара эйгэтиттэн кэлэр чинчилээх. Мунһаах кыттыгылаахтара Дьокуускай, Хаҥалас, Амма, Чурапчы, Алдан, Ленскэй, Кэйбэйи, Өлөөн, Сунтаар, Мирнэй, Аллараа Халыма оройуоннарыгар хамыһыһыйалар көдүүстээх үлэлэрин бэлиэтээтилэр.

Биир сүрүн кыһалҕаны быһаарыыга туһуламмыт мунһаах тэрилиннэ

Ил Дархан онорон таһаары уонна туһаны бөҕүн-сыһыһын, ол иһигэр кытаанах хомунаалынай тобохтору хомуйуу, харайыы эйгэтигэр биедэмистибиэлэр икки ардыларынааһы үлэлиир бөлөх мунһааҕын ытта, быйылгы суолталаах көрдөрүүлэри бэлиэтээтэ. Ол курдук, 13 анал тиэхиньикэ, 867 контейнер атыылаһыллыбыт, икки мультилифты тиэйэн аҕалыыга дуоҕабар түһэриллибит, 152 контейнернай былаһаакка тупсарыллан оҕоһуллубут. Ааспыт сыл атырдьах ыйыттан суһал ыстаап үлэлиир. Нэдиэлэ аайы эргийиэннээҕи оператордар бигэ туруктаах буолууларын, анал тиэхиньикэнэн хааччыллыы, бөҕү мунһаа уонна харайар эбийиэктэр инфраструктураларын сайыннарыы боппуруостара көрүллэллэр. Суһал ыстаап үлэтин түмүктэрэ ый аайы федеральнай таһымга көрүллэллэр. Саха сирэ сүрүн көрдөрүүлэринэн туругун тупсарбыт. 2024 сыл атырдьах ыйыгар эргийиэннээҕи оператордар бигэ туруктарынан «кыһыл зонаҕа» баар эбит буоллаһына, билигин «саһархай зонаҕа» кириэр, оттон 2026 сылга «күөх таһымга» тахсарга былааннаар. Дьокуускайга 2026 сылга саҥа полигон үлэбэ киллэри сүрүн соругунан буолар.

СӨ Ил Дарханын уонна Бырабыыталыстыбатын пресс-сулууспата.

Эбэрдэлэр

Ытыктыбыллаах Саха сирин олохтоохторо!

Ис сүрэхпиттэн үүнэн иһэр 2026 сылынан эбэрдэлиибин! Биһиги XXI үйэ иккис чыччылгыт үктэнэбит. Бэлиэ түгэннэринэн, чабылхай ситиһиилэринэн уонна сытыы кириисилэринэн баай 2025 сыл ааһан эрэр. Дойду устуоруйатыгар бу сыл Аҕа дойду Улуу сэриитигэр Улуу Кыайыыбыт 80 сылын норуот бүтүүн өрө көтөҕүллүүлээхтик бэлиэтээбит сылын быһытынан кирирдэ.

Аҕа дойду Улуу сэриитин күндү бэтэрээннэригэр уонна дойдубутун көмүскээбит, көмүскүү сылдьар буйууннарга барыларыгар биһиги болбомтобут уонна кыһамныыбыт тиксэрин туһугар кыаллары барытын онгоробут.

Аҕа дойдуну көмүскээччилэр сылларынан биллэриллэбит 2025 сыл биһиги сомоҕолоһор кыахпытын, Ийэ дойдуга тапталбытын, дойдуну геройдуу

көмүскээбит аҕа көлүөнэбэ бэриниитин өссө төгүл бигэргэттэ. Сахабыт сирин өссө үс чулуу уолугар Россия Геройун үрдүк аата ингэрилиннэ! Саха сирэ бэйэтин уолаттарынан киэн туттар. Кинилэргэ уонна кинилэр чугас дьонноругар кыһамныыгыт иһин барыгытыгар махтаныахпын бабырабын.

Экэниэмикэбэ уустук кэмнэр тобуоруйдаллар да, өрөспүүбүлүкэбит бэлиэ ситиһиилэрдээх. Ааһан эрэр сыл быһаарар суолталаах бырайыактар уонна инники диэки эрэллээх хардылар сылларынан буолла. Эрэгийиэннээҕи баалабай бородуукта 2,5 триллион солкуобайы куоһарда. Саха сирэ Уһук Илин экэниэмикэскэй өттүнэн сайдыытын хамсатар күүһүнэн буолар.

Саҥа дьыл саҕана чугас дьоммутун кытта кэлэр 2026 сыл хайдах буолуобун өйбүтүгэр онгортон көрөбүт. Өрөспүүбүлү-

кэбитин өссө кыахтаах уонна үтүө туруктаах онгорор бары биир бабылаах буоламмыт, туруоруммут сыалбытын хайаан да ситиһиэхпит диэн бигэ эрэллээхпин.

Дойду Президентэ 2026 сылы Россия норуоттарын сомоҕолоһууларын сылынан биллэрдэ. Саха сирин олохтоохторо бэйэлэрин холобурдарынан Россия элбэх омуктаах норуота түмсүүлээбин көрдөрүөхтэрэ диэн эрэнэбин. Оттон өрөспүүбүлүкэбэ 2026 сыл Култуура сылынан биллэрилиннэ. Уустук тургутууну ааһар кэммитигэр култуурабыт күүстээх санааны, инникигэ эрэли түстүөбэ!

Кэлэр саҥа дьыл улуу дойдубутугар чэлгийэ сайдыыны, оттон хас биирдиитигэр дьолу уонна этэнгэ буолууну, эйэлээх халлааны, сарсынгы күнүгэ, дьоллоох олоххо бигэ эрэли аҕаллы! Саҥа дьылынан!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана Айсен Николаев.

Күндү Чурапчы улууһун олохтоохторо!

Эһигини саргылаах Саҥа дьылынан - 2026 сылынан ис сүрэхпиттэн итиитик-истинник эбэрдэлиибин!

Хас ааһар сыл олохпугар умнуллубат бэлиэ түгэннэри бэлэтиир. Тапталлаах төрөөбүт дойдубут дьоно-сэргэтэ бигэ туруктаах, тупсаҕай олохтоох-дьаһахтаах буолаллары туһугар үгүс үлэни үмүрүтэн, элбэҕи ситиһэн, инникибитин торумнаан, кэскиллээх соруктары туруоран, саҥа сылга үктэнэн эрэбит.

Кэнники сылларга дойдуга төһө даһаны байыаннай дьайыы уустук усулуобуйата олохтоннор, сайдыы хаамыта тохтоон хаалбакка, социаль-

най суолталаах үгүс эбийиэк тутулуна, саҥа олоһор дьыэлэр дьэндэйдилэр, суоллар онгоһуллаллар, күөх төлөн кириэр, дьон уйгутун улаатыннарар хамсааһыннар бараллар. Ол - биһиги дойдубут, эргийиэммит уустуктарга бэриммэт модун кыахтааһын көрдөрөр. «Чурапчы күүһэ - түмсүүгэ» диэн куруутун этэр кынат тыллаахпыт. Ол курдук эһиги хас биирдиигит уопастыбаннай үлэбэ, байыаннай дьайыы кыттылаахтарыгар көмөнү онорууга туора турбакка, көмөлөһөн кэлбиккитигэр диригинник махтанабын.

2025 сылы Үйэлээх килбиэн сылынан биллэрбиппит. Улуу

Кыайыы өрөгөйдөөх 80 сылын бэлиэтээтибит, дойдularын иннигэр, Кыайыы туһугар олохторун толук уурбут дьоруойдарбытын уонна билигин байыаннай дьайыыга кытта сылдьар уолаттарбыт быһыларын, хорсундук кирииспит буйуттарбыт сырдык ааттарын, килбиэннээх олохторун үйэти-тэргэ сыалы-соругу туруоран, үлэлээн-хамсаан кэллибит.

Саҥа сылбыт бэлиэтэ Ат - биһиэхэ, сахаларга, олус чугас. Онон үүнэр Ат сыла биһиэхэ уйгу-бийанг олобу, сырдык эрэли, или-эйэни, дьолу-соргуну эрэ түстэтин! Саҥа дьылынан! Саҥа дьолунан!

Улуус баһылыга Степан Саргыдаев.

Күндү биир дойдулаахтарым! Ытыктыбыллаах Чурапчы улууһун олохтоохторо!

Эһигини бука барыгытын үүнэн эрэр Саргылаах Саҥа 2026 сылынан итиитик-истинник эбэрдэлиибин! Саҥа дьыл - күүтүүлээх, түбүктээх кэрэ бырааһыннык.

Ааһан эрэр сыл Россияҕа - Аҕа дойдуну көмүскээччи, Сахабыт сиригэр - Ийэ дойдуну көмүскээччилэр сылларынан, Чурапчы улууһугар - Үйэлээх килбиэн сылынан биллэриллэн, түмсүүлээхтик үлэлээн-хамсаан кэллибит. Хас биирдии оҕо дьоллоох оҕо сааһы, тапталы, сылаас сыһыаны билиэхтээх, тус дьобурун арыярыгар толору усулуобуйалаах буолуохтаах. Оҕолорбутугар аҕа көлүөнэттэн бэриллибит дьобун суолталааһы барытын - үрдүк өйү-санааны ингэрдэһипитинэ, Ийэ дойдуга бэринилээх буолууга үһүйдэхпытына, кэскил-

бит сырдык - ыраас буоларыгар бигэ эрэллээх буолуохпут.

Хас биирдиит ааһан эрэр сылга тус олоххо, үлэбэ-хамнаска тугу ситиспитин, кыаллыбатах өрүттэри барытын ырытан көрөр уонна кэлэр сылга кэскиллээх инники соруктары былааннаһыт.

Аҕа көлүөнэ олоһор, ааспыт олоһор, кинилэр төрөөбүт дойдularын туһугар турууласпыт үлэлэригэр-хамнастарыгар, хорсун быһыларыгар тирэби-рэн, өрөспүүбүлүкэбит уонна Улуу Россиябыт салгыы чэчирии сайдарыгар хас биирдиит тус кылаппытын киллэрэргэ дьулу-һуохтаахпыт. Дьингээх патриотизм - бэйэҥ дьыэ кэргэнгиттэн, үлэлиир кэлэктиипкиттэн уонна төрөөбүт дойдугар тапталтан, эппиэтинэстээх буолууттан сабыллар.

Күндү биир дойдулаахтарым! Саҥа үүнэр сыл бука барыгытыгар үтүө уларыыһылары, түгэннэри бэлэхтэтин, үрдүк ситиһиилэри тосхойдун, сырдык ыра санааларгыт томтойо туоллуннар! Инникитин даһаны төрөөбүт улууспут, Сахабыт сирэ чэчирии сайдарын туһугар биир санааҕа түмсэн, үлэлиэ-бин-хамсыаһын, саҥа чыпчааллары дабайыаһын, саҥа сабахтары арыыаһын!

Хас биирдии дьыэ кэргэннэ нус-хас байылыат олобу бабырабын, удуоргутун салгыыр кэнчээри ыччаттаргыт үйэлээҕи, кэскиллээҕи айан-тутан, сайдыы-үүнүү аартыгынан үрдүккэ, кэрэбэ таластынар, бука бары чэгиэн буолун, этэнгэ сылдьын!

Саҥа дьылынан, саҥа дьолунан!

Ил Түмэн, дьокутаата, "Чурапчы" түмсүү салайааччыта Дмитрий Поисеев.

2026 сыл – Чурапчы нэһилиэгэр Тупсаҕай эйгэ сыла

Улууска — бу күннэргэ. Чурапчы нэһилиэгин баһылыгы 2025 сыллааҕы үлэтин отчуотун сэргэ, сыл бастын үлэһиттерин, тэрилтэлэрин чиэстээтилэр

Марфа ПЕТРОВА

Мунһаҕы нэһилиэк дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэл Василий Гуляев сайлан ытта.

Быйыл нэһилиэк баһылыгы сүрүн дакылаатын онугар, аныгы нһыманан, видео нөҕүө сыл устата ытыллыбыт араас өрүттээх үлэни-хамнаһы сырдатылар. Мунһааха уопсайа 131 киһи сырытта.

Олохтоохтортон 27 боппурус кириэн эпиптэннэ, ол иһигэр 3 этии боротокуолга бэлиэтэннэ. Толору хааччылыылаах дьиэлэргэ, бөҕү-саҕы ыраастааһынна өгөнү оноруу биер сүрүн сытыы боппуруоһунан буолла. Ол курдук, олохтоохтортон туһаныллыбыт ууну-хаары, бөҕү кэмигэр таһы, септигы көрүү-истии, уопастыбаннай туалет туһунан элбэх ыйытык кириэ. Ону сэргэ суолу оноруу, уулуссалары уотунан сырдатыы, мунһууллубут ууну бырахтарыы, быһыты оноруу боппуруостара туора турбатылар. Маны таһынан патриотическай хайысхага туох үлэ былааннарын, ДЭС томторугар гаас кириитин туһунан туһуластылар.

Тыл этиигэ Мария Луковцева оскуоланы өрөмүөннээһини уонна массыына тохтуур сири онорууну, Ленин уулуссатыгар тротуар тутуугун туруоруста итиэннэ нэһилиэк дьокутааттарын үлэтэ ситэ сырдатыллыбатын, нэһилиэнньэни кытта үлэ мөлтөбүн бэлиэтээтэ.

Чурапчы гимназиятын дириэктэрэ Юрий Слепцов эмиз хас да ыйытыгы биэрдэ. Ол иһигэр Ленин уулуссатын аспааллааһыны туһуласта, онуоха быйылгы былаанынан Учууталлар уулуссалара онууларын туһунан эттилэр.

Дьаһал кыттыылаахтара биер санаанан Чурапчы нэһи-

Наҕараадалааһын түгэнэ. //ААПТАР ТУҔЭРИИТЭ

лиэгин баһылыгы 2025 сыллааҕы үлэтин сөптөөбүнэн сыаналаатылар.

Владимир Сивцев, баһылык:

○○○ Биһиги нэһилиэкпитигэр 2025 сылбыт үтүө түмүктэрдээх, кэккэ ситиһиилэрдээх буолла. Ол курдук, Дойду Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин көҕүлүү «Куорат тупсаҕай эйгэтин тэрийии» федеральнай куонкурска кыттан, 50 мөл. үбү ылары ситистибит. Онон Куохара үрэхпит кытыла тупсарыллыаҕа. Тутуу үлэтэ 2026-2027 сылларга ытыллан, үлэҕэ кириэҕэ. Ону таһынан Е.А.Борисов аатынан уулуссаны аспааллааһын үлэтэ түмүктэнэн, 1200м. уһуннаах гимназияҕа тийэр суолбут оноһуллан, төрөппүттэр, оҕолор сылдыбалларыгар үчүгэй буолла. Гастааһын үлэтигэр киридэххэ, былааммытын 100% ситистибит. 2025 сылга бүтэһик сүһүөх, 10-с пусковой комплекс үлэҕэ кириэ. Манна уопсайа 124 ыал холбонно. Оттон тутуу эйгэтигэр, «Кыталык» уһууаан саҕа 75 миэстэлээх таас эбийиэгин тутуута саҕаланна. Күн бүгүн 41% туолан турар. Бу тутуу балаҕан ыйыгар үлэҕэ кириэхтээх. Бу ситиһиилэрбит улуус, өрөс-

пүүбүлүкэ салалтатын кытта ситимнээхтик үлэлээбиппит түмүгэр кэллилэр. Иннибитигэр өссө да элбэх үлэ күүтэр, онон бары түмсүүлээхтик үлэлиэбин-хамсыабын, оччоҕо ситиһиилэр сыллата кэлэ туруохтара диэн эрэнэбин.

Итини этэн туран, Чурапчы нэһилиэгэр **Тупсаҕай эйгэ сылын** биллэрдэ.

Онон олорор эйгэбит тупсуутугар суолталаах буолуоҕа. Сыл устата тутуу үлэтэ тэтимнээхтик барарыгар болҕомто уурулуоҕа: киин паарканы оноруу, уулуссалары уотунан сырдатыы, сайынны уу ситимин тардыы, суолу өрөмүөннээһин, Куохара кытылын тупсарыы үлэтэ у.д.а.

Салгыы сыл түмүгүнэн бастыннары, үбүлүүдээх дьоммутун наҕараадалааһын сиэрэтуома ытылынна. «Чурапчы нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо» үрдүк ааты СӨ Үөрэхтээһинин туйгунугар Виктор Дьяконовка инэрдиэр. Чурапчы нэһилиэгин «Тоҕус томтор» бочуоттаах бэлиэтин Тырааныспар эйгэтин үлэһиттерин настаабынныгыгар Афанасий Кузьминга, «Чурапчы нэһилиэгин сайдытыгыгар кылаатын иһин»

бэлиэни үлэ бэтэрээнигэр Марфа Дьячковскаяҕа уонна улуус дьокутааттарын Сэбиэтин үлэһитигэр Егор Поповка туттардылар.

Ону сэргэ Д.П. Коркин кэриэһигэр анаммыт Норуоттар икки ардыларынааҕы көңүл тустуу турнирын кыайылааҕа Никита Софронов, урбаанныт Антон Иванов Чурапчы нэһилиэгин Бочуотунай грамотатын, С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын тухулуһунта Анисия Бурцева, «Сахатранснефтегаз» тэрилтэ үлэһитэ Михаил Оконешников, СӨ Социальной сулуспа туйгуна Саргылана Пономарева Махтал суругу ыллылар.

Үөрүүлээх күнүнэн улуус баһылыгы бастакы солбуһааччы Рустам Данилов, улуус дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Яков Оконешников кэлэн иһэр Саҕа Дьылынан эбэрдэлээтилэр. Буолаары турар федеральнай уларыйыларга табыгастаахтык дьаһанан, кэлэр сылга сөптөөх үлэ тэриллэригэр эрэнэллэрин, Чурапчы киинэ биллэ тупсубутун бэлиэтээтилэр.

«Улуу Кыайыы 80 сылынан» үбүлүүдээх бэлиэни Чурапчы нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕор Гурий Монастыревка, СӨ «Дьиз кэргэн бэлиитикэтин сайдытыгыгар кылаатын иһин» бэлиэни Чурапчы нэһилиэгин тыа сиригэр түөлбөтин сүрүн исписэлиһигэр Лина Трофимоваҕа, «Үтүө суобастаах үлэтин иһин» туйгун бэлиэтин урбаанныт Семен Андросовка уонна бэйэ дьыалатын тэринэн үлэли сылдыар Вячеслав Сивцевка, улуус баһылыгы Махтал суругун «Хатан-строй» ХЭТ үлэһиттеригэр Станислав Федуловка, Марфа Мырееваҕа уонна СӨ Бырабытыластыбатын Махтал суругун СӨ Эмчиттерин кэмпириэнсийэтин волонтеругар Анисия Беляеваҕа, СӨ Култуура министриэтибэтин Махтал

суруга «Айыллаан» СК методичыгар Александра Игнатьеваҕа туттардылар.

Чурапчы нэһилиэгэр 2025 сылга Килбиэннээх үлэ сыла биллэриллэн, үгүс үлэ ытылына. Быйылгы 50 тыһ. суумалаах «Үлэ киһитэ» үрдүкү анал бириэмийэ урбаанныт Руслан Хоютановка, кэтэх хаһаайыстыба хаһаайыныгар Николай Макаровка уонна Чурапчы улууһун волонтердарын хамсааһынын кураторугар Евдокия Илларионоваҕа туттарылына.

Маны таһынан бу күн нэһилиэк тэрилтэлэрин икки ардыларыгар ытыллар комплекснай спартакиада кыайыылаахтарын ааттаатылар. Барыта 12 холбоһуктаах хамаанда сыл устата култуура, спорт эйгэтигэр куоталастылар. Кыайыылаахтарынан буоллулар: I бөлөххө I миэстэни – «Дохсун», II миэстэни – «Дархан», III миэстэни «Ситим» хамаандалар ыллылар. II бөлөххө I миэстэни – «Үрдэл», II миэстэни – «Түмэн», III миэстэни «Сомоҕо» хамаандалар ыллылар. Нэһилиэк баһылыга кыайылаахтарга 200, 150, 100 тыһ. суумалаах сertiфикэттери туттарда.

Ольга Баишева, улуустааҕы социальной харалта төлөбүрдэри аныыр отделын салайааччыта:

○○○ Биһиги, «Үрдэл» холбоһуктаах хамаанда, комплекснай спартакиада тэриллээбиттэн, 2003 сылтан, ситиһиилээхтик, таһаарылаахтык үлэлибит. Номнуо иккис төгүлүн кыайылаах аатын ыллыбыт. Бу комплекснай спартакиада иһинэн сыл устата култуура, спорт хайысхаларыгар тыһааһыннаах күрэхтэһиилэр ытыллылар. Манна барытыгар биһиги түмсүүлээхпитин көрдөрөн, биер сомоҕо буолан, көхтөөхтүк кытыллыбыт. Онон бастакы үрдэли ылбыппытынан, олус үөрөбүт, махтанабыт

Тутуу. Мындаҕаайыга саҕа дьиз аһылынна

Елена МАКАРИНСКАЯ

Болугур нэһилиэгэр саҕа дьылы көрсө, «Хаарбах туруктаах дьизтэн көһөрүү» бырагыраамнан 13 кыбартыралаах, толору хааччылыылаах таас дьиз үлэҕэ кириэ.

Дьиз аалай кыһыл лиэнтэтин быһыы быһа холбонуу нөҕүө буолла. СӨ Ил Дархана Айсен Николаев эбэрдэлээбитин кэнниттэн лиэнтэни улуус баһылыга Степан Саргыдаев, нэһилиэк баһылыга Руслан Васильев уонна тутуу аһылыгы Петр Архипов быстылар.

Тутууну Петр Архипов салайааччылаах «Томтор» ХЭТ ытта. Олохтоохтор саҕа дьизэ кириэн үөрүүлэрэ үгүс, тутуу хаачыстыбалааһын бэлиэтээтилэр, Саҕа дьыл иннинэ күндү бэлэх буолбутун эттилэр. РФ Бэрэсидьиэнигэр Владимир Путинга, СӨ Ил Дарханыгар Айсен Николаевка, Бырабытыластыбаҕа, улуус баһылыгар Степан Саргыдаевка уонна бэйэлэрин баһылыктарыгар Руслан Васильевка улахан махталлаахтар.

Антонина уонна Петр Неустроевтар:

○○○ Биһиги 5 оҕолоохпут, бары туспа ыал дьон. Бэйэм

30-ча сыл мэдиисинэ эйгэтигэр үлэлээбитим, билигин кэргэмминэн Петр Петровичтын биэнсийэҕэ олоробут. Бу таас, киэн-куон, толору хааччылыылаах дьизэ кирибиттэн олус үөрэн турабыт. Биһизэхэ, саастаах дьонно, усулбууһулаах дьиз саамай табыгастаах буоллаҕа. Онон салайааччыларыбытыгар, тутуу аһылыгыгар барҕа махталбытын тиэрдэбит.

Санатан эттэххэ, улууска күн бүгүн бу бырагыраамнан 47 дьиз, 948 кыбартыра тутулан, 2430 олохтоох саҕа дьизлэннилэр.

Саҥа дьыл бука барыгытыгар дьолу,

Үүнэр сыл — илинги халандаарынан Уот кыһыл ат сыла. Эһиэхэ анаан бырааһынныктаабы балаһабытын таһаарабыт

ХОЙ

Үлэ. Тохсунньу, олунньу үлэҕэ наһаа умса түспэккэ сылдьар ордук. Кулун тутарга саҥа саҥалааһынарга ылсарга үчүгэй кэм. Күһүн карьераҕа тупсуу буолуон сөп, ол эбэтэр дуоһунас үрдээһинэ, табыгастаах быһаар-сыллар.

Үп-харчы. Үп-харчы хамсааһынын, быһаарынылары күн бастакы аңарыгар онорор ордук. Кутталлаах (рискованнай) хардыыны онорор дьонно сайын тоҕоостоох кэм, инвестициялыырга, саҥа саҥалааһынарга харчыны угарга табыллыахтарын сөп.

Тус олох. Партнергугулар бэйэбит тугу ирдииргитин чопчу этэргэ үөрэниэххит, ону саҥа баатаххытына, утары хардыыны оноруо суоҕа. Саас ыам ыйа урукку мөккүөрдэри быһаарсарга, сыһыаны саҥаттан сөргүтэргэ үчүгэй кэм.

ОБУС

Үлэ. Бигэ туруктаах сыл. Түргэн, эмискэччи хамсанылар наадата суохтар, эрэллээх систиэмэнэн сылдьар ордук.

Үп-харчы. Харчыга харыстабыллаах сыһыан ирдэнэр. Сайынны быстах санааҕа ылларан, ыарахан сыаналаабы атылаһартан туттунар ордук. Үпкэ-харчыга үчүгэй кэмнэн алтынны буолар.

Тус олох. Тус олоҕу онгосторго үчүгэй сыл. Соҕоох оуустар үлэлэрин эйгэлэригэр сүрэхтэрин аңаарын көрсүөхтэрэ. Урууну тэрийэргэ күһүн үчүгэй кэм.

ИГИРЭЛЭР

Үлэ. Саҥа элбэх информацияны ыдыаххыт, бэйэбит информацияны тиэрдээччи буоллааххытына, өссө ордук. Социальной ситимнэргэ тус брендин сайыннарарга үчүгэй сыл. Сайынны интэриэһинэй командировкалар, хамаанданан бырайыак үлэтэ күүтэр.

Үп-харчы. Харчы хас да сиртэн кэлиэ эрэри, баранара да элбэх буолуо. Онон харчыны харыстаан туттар ирдэнэр.

Тус олох. Сулумах игирэлэргэ сулустар элбэх киһини кытта билсэхтээҕэр, болҕомтону аҕыйах үчүгэй киһиэхэ уураардугун сүбэлиллэр. Сэтиннигэ Дьылҕа хаан анаабыт киһитин кытта көрсүөххүтүн сөп.

АРААК

Үлэ. Эмоциональнай уонна интеллектуальнай үлэ сыла. Тус санаарҕабылтан үлэ соруудаҕын араара үөрэмэтэххитинэ, ыарахан буолуо. Күһүн эдэр кэлиэгэлэри үөрэтэргэ, ментордыырга тардыһааххытын сөп.

Үп-харчы. Дьизэ кэргэн бүддүөтүгэр уонна уурунуу харчыга болҕомтону уураар наада. Олунньуттан муус устарга диэри хамсаабат баайы-дуолу, дьизэ тиэһиникэтин ыларга тоҕоостоох кэм. Харчыны дьонно аһынан изэ биэриэм.

Тус олох. Дьизэ кэргэни бөдөрөгөтөргө, урукку ыарахаттары тумнарга анаммыт сыл. Сайынны энергиягытын толороргына романтическай уопускаҕа бараргыт ордук.

ХАХАЙ

Үлэ. Хамаанда лидерин быһыытынан күлүмүрдүү санадаарар кэм кэлбит! Саҥа бырайыактары, идийэлэри, саҥалааһынар арыларга табыгастаах сыл. Сэтиннигэ сорох эбээһинэстэргитин атытарга сүктэрэр ордук, бэйэбитигэр олус элбэҕи сүгэхэр онгостуоххутун сөп.

Үп-харчы. Харчы эһиги хорсунгутун сөбүлүүр. Улахан атылаһыны ыам ыйыгар онорор ордук. Балаһан ыйыгар күүппэтэх өттүттэн бонус эбэтэр бириэмийэ түһөн сөп.

Тус олох. Эһиги болҕомто киинигэр сылдьаргытын кэрэхсии көрүөхтэрэ. Онон эһиэхэ көрөөччү эбэтэр тэһнэ хардылыыр киһи наадатын быһаарынааххытын наада. Сулумах халыҥа

хайдары бэс ыйыгар кылгас кэмнээх, чабылхай роман күүтэр. Оттон ыал дьону имэннээх, үлүскэннээх сыл күүтэр.

КЫЫС

Үлэ. Барыта орун-онугар, лоп бааччы сыл. Атыттар эрэмэт да үлэлэрин, эн идеалга тиэрдэххин сөп. Эһиги дааннайдарга, ымпыкка-чымпыкка болҕомтолооххут, үчүгэйдик билэбит. Ол эрэри мастар кэннилэригэр тыа баарын умнумуоха наада. Алтынныга сиппэтэх да идийэбитин тустаах дьонно этэргит табыгастаах, үтүө түмүктээх буолуо.

Үп-харчы. Буддүйөккүтүн сааһылыырга, былаанныырга тоҕоостоох кэм. Ырытан көрөр кыаххыт туһата суохха харчыны барыртан быһыаҕа. Харчыга саамай үчүгэй кэмнэн сыл иккис аңаара буолар.

Тус олох. Чувствоҕа да бэрээдэк наада. Эһиги ирдэбилгитигэр эппиэттир киһини көрдүүтү да, төттөрүтүн олох да ити ирдэбилгэ эппиэттээбэт киһилин чабылхай сыһыан үөскүүн сөп. Муус устарга сулустар ити ирдэбили, хонтуруолу тохторго, интуицияҕа эрэнэргэ сүбэлиллэр.

ЫЙААҢЫН

Үлэ. Биригэ үлэлэһии сыла. Эһиги ситиһиит партнердары, дьону кытта сөпкө алтыһыгытыттан тутулуктаах. Бири бырайыакка ылсын, кэмпириэһийэлэргэ сылдьың, кэпсэтиһиилэри бытың. От ыйын ортото хантыраагы эбэтэр сөбүлэни түһэрсэххитин сөп.

Үп-харчы. Манна эмиэ партнердуу сыһыантан харчы кэлиэн сөп. Кэрэ олох туһугар элбэх харчыны барыртан туттунуң. Хамнаскыт 20%-нын ууруна сылдьың, ахсынныга бэйэбит да соһуйар сууматын мунньуоххутун сөп.

Тус олох. Барыта эриэ-дэхси сыла. Ыал дьон тэң сыһыан

наах буоларга дьулуһун. Оттон сулумахтар имэн да, өй-санаа да өттүнэн тапсар киһигитин көрсүөххүт. Арааһа, ол көрсүһүү кулун тутарга буолуон сөп.

СКОРПИОН

Үлэ. Уларыта тутуу сыла. Карьерагытыгар ыарыылаах, охсуулаах уларыыы буолуон сөп. Ол барыта саңаны түстүүргэ ананар. Онон идэбитин, үлэ-житигэр көрүүгүтүн уларытартан куттаныман.

Үп-харчы. Улахан кутталы үөскэтэр (рискованнай) уонна элбэх сүүйүүнү эбэтэр төттөрүтүн сүтэриини аҕалар сыл. Өйдөөх төбөҕүнэн хапытаалгың улаатынарарга кыах баар. Үчүгэйдик үөрөппит эрэ дьылаагытыгар харчыгытын угун.

Тус олох. Имэн уонна эрэл сыла. Дирин хорутуулаах сыһыанна талаһааххыт. Сулустар күнүүнү тапталы кытта бутыйбаккытыгар сүбэлиир. Ыам ыйа тургутан көрүө, ону этэннэ аһарбыттар үйэлэр тухары биригэ буолуохтара, аһарба-тахтар араһаахтара.

ОХЧУТ

Үлэ. Саҥахтары кэнэтэр сыл. Атын дойду дьонун кытта алтыһы, үлэлэһи, сайдыы күүтэр. Атырдыах ыйа атын дойдуга үлэ көрдөнөргө үчүгэй кэм.

Үп-харчы. Харчы кэлэр даҕаны, барар даҕаны, сүрүнэ-уопут. Атын дойдулары кэрийэргэ, үөрэнэргэ харчыны барыыр табыгастаах. Тырааныспары атылаһарга бэс ыйа үчүгэй.

Тус олох. Сулумахтар тапталларын көрсүөхтэрэ, оттон Ыал дьонно бу сыл үгүс үөрүүнү бэлэхтиэ.

ЧУБУКУ

Үлэ. Бытааннык да буоллар, үөһэ тахсар сыл. Үөрэххэ, идэни үрдэтэргэ туһуламмыт үлэ бэйэтин толуйуо. Түргэн түмүгү кэтэһимэн, уһун кэмнээх стратегия үчүгэй. Ахсынныга бу

сыраҕыт сыаналаныа.

Үп-харчы. Эһиги үбү-харчыны сөптөөхтүк туттаҕыт. Бу сылга хамсаабат баайга-дуолга эбэтэр сыаналаах кумаагыларга инвестициялыыр табыгастаах. Олунньуга кирэдьиити ылыман.

Тус олох. Сулумах дьон тус олоххутун умнууга хаалларыман, көхтөөх соҕус буолуң. Сэтиннигэ уруккуттан билэр киһигитин кытта сыһыаны саҥалааххытын сөп.

КҮРҮЛГЭН

Үлэ. Саҥа киллэри уонна до-бордоһуу сыла. Араас тэрээһин-нэргэ кыттын, сибээһи олохтоон. Бири санаалаахтарың истэригэр карьерагытын уларытар идийэ киириэ.

Үп-харчы. Харчы биригэ үлэ-лэһииттэн киириэ. Ол эрэри бу дьону кытта юридическай өттүнэн грамотнай дуоҕа-бары түһэрсэр ордук, харчыттан сылтаан, сыһыангыт алды-аныан сөп.

Тус олох. Сулумах дьон бэйэбит интэриэскитигэр барсар киһини көрдөөң. Сайын романтическай сыһыан үөскүүн сөп.

БАЛЫКТАР

Үлэ. Сэрэйэн көрөр дьобуру сайыннарар уонна айар-ту-тар сыл. Ис куоласкытын истэ үөрэһин. Кулун тутарга олох атын, сиэрэ суох быһаарыны төттөрүтүн үчүгэйгэ эрэ тиэрдэң сөп.

Үп-харчы. Дууһагытын уураар эйгэбит харчыны аҕалыа. Ол эрэри аһара дьэрэкээн ил-люзиялартан, былааннартан туттунуң. Алтынныга үпкэ-харчыга үчүгэйдик быһаарсар киһигитигэр харчыгытын эргитэргэ эрэниэххитин сөп.

Тус олох. Эмоциональнай уонна духубунай сибээс сыла. Партнергугулар аһара ылларан, бэйэбитин умнуоххутун сөп. Бэйэбит тускутунан саныыр-гыт эмиэ наада. Сулумахтар бу сылга сүрэххит аңаарын көрсүөххүтүн сөп.

2026 сылы хайдах таҥастаах көрсөбүт, тугу бэлэхтиибит?

Үүнэр сыл – Уот кыһыл ат сыла. Энергияны, ситиһиини, изиини аҕаларгына чабылхай, динамичнай, өрө көтөҕүллэр дьүһүннэри талан таннын.

Сүрүн дьүһүннэринэн кыһыл, оранжевай, араҕас, коралловай, бордовай, кремовай буолаллар. Фактурата, матырыяаала: күлүмүрдэс, солко, лүөн, бархат, ону таһынан пайетка, страза, көмүс акценнаах элеменнэр.

Ат приннээх браслеты, сумканы, саарпыгы уонна киэргэллэри иилиниэххэ сөп.

Хараҥа өҥнөрү – хараны уонна хараҥа халлаан күөбү

тангыбат ордук. Бу дьүһүннэр сырдык энергияны бүүлээн, потенциалгыт аһылларыгар мөһөйдизэн сөп. Онон Саҥа дьыл күн таҥаскыт, уобараскыт күлүмүрдүү, сырдыгынан эрэ сыдыаайар,

кэрэхсэтэр буолуохтаах. Саҥа дьылга бэлэх уунуу үтүө үгэс буолар. Чугас дьонну-тугар, доҕот-торгутугар, кэллиэгэлэр-

гитигэр үүнэр сылга манньк бэлэхтэри оноруоххутун сөп.

• Оҕолорго: сымна-бас ат оонь-уур, минньигэс нобуор, сыл бэлиэтин фигурката; • Дьахталларга: кыһыл эбэтэр кыһыл көмүс таастаах киэргэл, браслет, биһилэх, оранжевай уонна кыһыл көмүс өҥнөөх ак-сессуар;

• Ийэлэргэ, эбэлэргэ: энергияны, кыһамны-ны бэлиэтир кыһыл өҥнөөх сылаас түү былаат эбэтэр

халаат; • Дьизэ-уокка: статуэт-ка, хартыына, сыл бэлиэ-лээх харыйа ооньуурун эбэтэр чүмэчини; • Кэллиэгэлэргэ: истиэ-нэҕэ ыйанар халандаар, су-

венир, сыттаах чүмэчи. Саамай сүрүнэ бэлэх ис сүрэхтэн, болҕомто-ну ууран бэриллит буоллаҕына, үөрүүнү, дьол түгэнин бэлэхтиирэ саарбахтаммаҕ. Балаһаны бэлэмнээтэ Елена Макарянская.

ҮӨРҮҮНҮ АҢАЛЛЫН!

САНА ДЬЫЛЛААҢЫ САНДАЛЫҢА

Бырааһынныкытаағы Сана Дьыл сандалыта баай-талым астаах-үөллээх буоларын туһугар, дьиз хаһаайкалара сонун, ураты бүлүүдэлэри бэлэмнээн, дьоннорун-сэргэлэрин үөрдээри, түбүгүрэллэр. Онуоха сана дьыллаағы бүлүүдэ ырысыаптарын үллэстэргэ сананныбыт.

ТЭЛЛЭЙДЭЭХ БЫРААҢЫА

Бу салаат 8 киһиэхэ ананар. Онон састаабын бэйэбит эбэн-көбүрэтэн биэриэхтин сөп.

Састааба:

- Кэнсиэрбэлэммит ояпта тэллэй – 200 гр;
- Буспут куурусса кунг этэ (филе) – 400 гр;
- Буспут хортуоска – 250 гр;
- Тууһаммыт окурсу – 100 гр;
- Буспут орто моркуоп – 1 уст;
- Кытаанах сыр 150 г;
- Буспут сымыыт – 3 уст;
- Майонез – 200 гр;
- Сибиэһэй петрушка эбэтэр укроп;
- Туус уонна хара биэрэс.

Бэлэмнээһин:

Салааты бэлэмнииргэ төгүрүк форма, эбэтэр дириң тэриэлкэ (торт курдук көстүөхтээх) барсар. Састаабы арананан уурулар. Бастаан, хортуосканы теркалаан кутабыт, майонезтыбыт. Салгыы куурусса этин сааһынан арааран уурабыт, ол кэнниттэн окурсуну солломолуу кырбаан кутабыт, майонезтыбыт. Бэйэ көрүүтүнэн эриэппэ луугу кырбаан эбиэххэ сөп. Моркуобу, сымыыты кырбаан кутабыт, майонезтыбыт. Сыыры теркалаан кутабыт. Ол кэнниттэн дьэ, уутун сиидэлээн, тэллэйи кутабыт. Күөх хонуну санатан, петрушканы кизгэтэн биэрэбит. Халадьынынныкка 3-ча мүнүүтэ туруорабыт. Салаат бэлэм!

"ЛОШАДКА" САЛААТ

Сыл символа сана дьыллаағы остуолгутун кизгэттин диэн "Лошадка" салааты астаан дьиз кэргэнгитин, ыалдьыттарыгың күндүлээн.

Састааба:

- Краб палочката - 200 грамм;
- Буспут сымыыт - 4 устуука;
- Кэнсиэрбэлэммит кукуруза – 150 грамм;
- Кытаанах сыр – 100 грамм;
- Майонез - 100 грамм;
- Туус – бэйэ көрүүтүнэн;
- Кизгэтиигэ туһаныллар:
- Буспут моркуоп - 1 устуука;
- Кытаанах сыр - 100 грамм;
- Маслина - 3 уст;
- Петрушка, күөх луук.

Бэлэмнээһин:

Краб палочкалары, сымыыты, сыры кубиктыы кырагына кырбыыбыт. Кукуруза уутун сүүрдэн, салаапытыгар эбэн кутабыт, майонезтыбыт уонна үчүгэйдик булкуйабыт.

Киэн тэриэлкэҕэ салааты ат төбөтүн курдук быһыылаан кутабыт. Моркуобу теркалаан, салаат үрдүгэр кутабыт. Сыры теркалаан "ат сиэлин" кизгэтэбит, кулгаахтарың эмиэ сырынан онортоон уурабыт. Харахтарың, муннун, айабың уонна үүнүн маслинанан, оттон бас быатын луугунан оноробут, петрушканы кизгэтэбит. Салаат бэлэм!

ГЛИНТВЕЙН УТАХ

Бырааһынныкытаағы остуолу ураты сонун утахтар кизгэтиэхтэрэ. Онуоха эһиэхэ анаан, итии глентвейн ырысыабын үллэстэбит.

Састааба:

- Имбирь – аҕыйах кырбас;
- Апельсин – аҕаара;
- Дьаабылыкка – 1 устуука;
- Уу – 200 мл;
- Корица – 2 уст;
- Гвоздика – 3 уст;
- Мэлиллибит мускат эриэхэтэ – чайнай нбуоска аҕаара;
- Лимон – аҕаара;
- Гранат эбэтэр вишня утаҕа – 800 мл;
- Мүөт – бэйэ көрүүтүнэн.

Бэлэмнээһин:

Браастаммыт имбири төгүрүктүү кырбыыбыт, салгыы апельсини кырбаан кутабыт, онно дьаабылыканы ис өттүн браастаан, кырбаан эбэбит. Көстүрүүлэҕэ ууну оргутабыт. Онон корицаны, гвоздиканы, имбири уонна мускат эриэхэтин кутан баран, 1 мүнүүтэ оргутан ылабыт. Салгыы дьаабылыканы, апельсини, ыгылыбыт лимон сүмэһинин эбэбит. Онтубутун булкуйа түһэн баран, гранат эбэтэр вишня утаҕын кутабыт. Бэлэмнэммит утахпытын салгыы оргуппакка эрэ үчүгэйдик сылытан ылабыт. Хаппахтыбыт. Өр сылаас турарын туһугар туһунан эмэ суулаан кэбиһэбит. Бэлэмнэммит глентвейни сиидэлибит, мүөт эбэбит уонна итиилии бальдыттарыгың күндүлүүбүт.

Бэлэмнээтэ Анна Захарова.

Оҕолорбут суруйаллар

Саҥа дьыл алыптаах түгэнэ

С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ Саҥа дьыл туһунан хоһоон суруйан эрдээксийэбитигэр ытытылар. Оҕолору саха тылын уонна литературатын учуутала Лилия Егоровна Попова дьарыктыыр. Онон оҕолорбут хоһоонго холонуулары ааҕааччыларбыт дьүүлүгэр таһаарабыт.

САҢА ДЬЫЛ КЭЛЛЭ

Хаар манган түүтүн ыһар,
Сылаас санаа тыыннаах.
Саҥа дьылбыт чугаһаата,
Саҥа сылы түстүүр тыыннаах.

Ахсынны тымныыта да буоллун,
Куораппыт уота сандаара
тырымныыр.
Дьизэлэргэ саҥа дьыл үүнэрин,
Оҕо-аймах үөрүүтэ-көтүүтэ туоһулуур.

Хас биирдии дьиз ахсын
Симэммит лаглабар харыйа
Сырдык уотунан мичиниир,
Сыдьаайа, күлүмнүү оонньуур.

Кэлэр сылбыт сырдык буоллун,
Кыһынҥы түүммүт кылгаатын.
Саҥа дьылбыт сылаас буоллун,
Саргы санаабыт туолуохтун!

Алиса Васильева 11 "б"
кылаас үөрэнээччитэ.

Саҥа дьылы кэтэһэбин,
Сонун аһы астанаары,
Саҥа хаарга хаамаары,
Сыарҕа суолун булаары.

Саҥа сылы күүтэбин,
Сонун бэлэх бэлэхтээри,
Харыйабын кизгэтээри,
Хаарчааналыын кэпсэтээри.

Кристина Турантаева, 8 "а"
кылаас үөрэнээччитэ.

Кылбаа манган хаар
Кыырай халлаантан түһэр.
Кырачаан оҕолор үөрэллэр,
Кэлэр кэми кэтэһэллэр.

Тымныы оҕонньор чугаһаата,
Дьэрэкээн, оһуордарын тамнаата.
Тулабыт барыта кырыарда,
Тымныы тыалбыт намыраата.

Айсен Ноговичин 8 "а"
кылаас үөрэнээччитэ.

Сарсыарда уһуктан турбутум,
Саҥа хаар, тулабын толорбут,
Түннүгүм кырыанан кизгэммит,
Кэрэчээн оһуору түһэрбит.
Харыйабын симээн кизгэттим,
Тымныы оҕонньорго сурук суруйдум,
Хардатын күүтүммин утуйбатым.

Дамир Поисеев 8 "а"
кылаас үөрэнээччитэ.

КЭТЭСПИТ КЭРЭ КЭММИТ КЭЛЛЭ!

Хаарга үөрэ-көтө оҕолор
Хаамсаллар, сүүрэллэр,
Уу муус буолан ыраалпыт,
Хаар хара сири үлүктээбит.
Дьиз турбатыттан буруо
Халлаанга унаара устар,
Түннүгүм тас өттүгэр
Хаар киһи үөрэ турар.

Саҥа дьыл – дьол бырааһынныыга,
Бары үөрүн, мичээрдээн!
Дорообо, Саҥа дьыл!
Үөрүүнү, дьолу түстээ!

Сахайаана Лебедева, 10 "в"
кылаас үөрэнээччитэ.

Сайа Сивцева 8 "а"
кылаас үөрэнээччитэ.

Кыһынҥы түүнүөсү
Ахсынны аан тумана
Сахабыт сириң сабардаата,
Саҥа хаар суорбана
Сири-дойдуну бүрүйдэ!
Хаар хаххалаах харанабыт
Халбарыйан туора халыйда.
Үрүн күн чабыл уота
Халыйар халлааны сырдатта.

Бу кэрэ кыһыны, саамай үөрүүлээх
Төрөөбүт сахабыт сиригэр
Биһиги хаһан да билиэ суохтаах
Кырыа кыһыммыт уруһуйа
Түннүгүм оһуора кэрэтин!
Дьүкэбил субуллар долгуна
Дьэрэкээн үңкүүтэ дьиктитин!

Уруйдаан Шестаков, 8 "а" кылаас
үөрэнээччитэ.

«Сага олох» аксакала—Алексей Слепцов

Үбүлүөйдээх биир дойдулаахпыт. Биллэр-көстөр суруналыыс Алексей Слепцов үбүлүөйдээх 75 сааһа

Наталья СИБИРЯКОВА

Эһиил, 2026 сылга, "Сага олох" улууспут тапталлаах хаһыата 95 үбүлүөйдээх сылын көрсөр. Бу сыллар тухары оройуоммут устуоруйата, чулуу дьонун үтүө холбурдара, олох-дьаһах тиһиллэн, сырдатыллан, араас боппурус туруорсуллан кэллэ.

95 сыл диэн — эттэххэ дөбөн буоллаҕа. Биир үйэ кэрингэ кэм типографияҕа, хаһыат эрдээксийэтигэр үгүс дьонун дьон айымньылаахтык, таһаарылаахтык үлэлээн-хамсаан ааспыт. Олортон биирдэринэн бөдөн суруналыыс Алексей Слепцов буолар. Кини ахсынньы 22 күнүгэр 75 сааһын туолла.

Мин аан бастаан, 2007 сыллаахха эрдээксийэ үлэли киирэрбэр, Алексей Михайлович хаһыакка эпипэтиир сэкирэтээрдии сылдьара. Эдэр киһиэхэ саҥа кэлэктипкэ киирэрбэр, суруйан саҕалыырбар, айар үлэнэн үлүһүйэрдэ кини настаабынньык быһытынан олук уурсубута. Оччолорго хаһыаппыт нэдиэлэҕэ үстэ тахсар этэ. Суруналыыстар матырыяалларын барытын бэрэбиэркэлээн, балаһаҕа сөп буоларгына уган, тыыран биэрэрэ.

Кыратык устуоруйа быһыын сэгэтэн көрдөххө, 1970-нүс сыллартан типография, эрдээксийэ үлэһиттэрин "костягынан" Новосибирскайдаагы полиграфической училищени бүтэрэн кэлбит эдэр эрчимнээх ыччаттар буолбуттара. Алексей Михайлович эмиз олох истэригэр 1975 сыллаахха бу училищени бүтэрэн, 6-с разрядтаах лентипист идэтин баһылаан, дойдутугар төннөн кэлэн оройуонаабы типографияҕа үлэтин саҕалаабыта.

●●● **Алексей Михайлович, оттон айар-суруйар үлэҕэ хаһаангыттан ылсыбыккыный?**

○○○ Интэринээт-оскуолаҕа саха тылын предметин Мария Семеновна Листикова үөрэппитэ. Кини төрөөбүт тылга дйрин тапталы ингэрбитэ, суруйарга дьобурбун арыйбыта. Аахпыттан, өйтөн суруйууларга үгүстүк дьарыктыыра. Кэлин эрдээксийэ уопуттаах үлэһитэ, суруйааччы Сэмэн Романович Данилов: «Суруйар диэнгэ сыһыннын, хаһыат хайдах сурулларын, таһаарылларын балай да биллин, манна кэлэн үлэлээ»,—диэн эрдээксийэҕэ кэлэн үлэһиттэр сүбэлээбитэ. Инньэ гынан кинилэргэ махтаһым улахан.

●●● **Олаата, бастаан, 70-нүс сылларга типографияҕа үлэһит кэлэн барангынын кэлин эрдээксийэҕэ көстөбүн?**

○○○ Оннук эрэри, эрдээксийэҕэ кириэм иннинэ атын араас салайар үлэлэргэ сылдьыбытым. 1982 сыллаахха киносеть дириэктэринэн анаммытым. 1983 сыллаахха Партия райкомун пропаганда отделыгар инструкторынан үлэли киирбитим. Ол сылдьан, саха тылын салаатын кэтэхтэн бүтэрбитим. 1985 сыллаахха Болтоно нэһилиэтин Сэбиэтин бэрэссэдээтэлинэн талыллыбытым. 1992 сыллаахха Болтоно орто оскуолатын дириэктэринэн анаммытым. Салгыы 1995 сыллаахха Болтоно нэһилиэтин баһылыгынан талыллан үлэлээбитим. Онтон 1997 сыллаахха «Сага олох» эрдээксийэтигэр уопастыбаннай бэлитиичэскэй отдел сэбиэдиссэинэн ананан кэлбитим. Эрдээктэри солбуйааччынан, эпипэтиир сэкирэтээринэн үлэли сылдьыбытым. Кэлин тыа хаһаайыстыбатын отделын сэбиэдиссэинэн, 2-с категориялаах эрдээктэринэн үлэлээбитим.

●●● **Маннай типографияҕа кимнээҕи кытары үлэлээбиккин?**

○○○ Мин үлэли кэлэрбэр, миигин кытары Мария Дьячковская, Мария Саввина кэлбиттэрэ. Оччолорго эргэ дьибэ үлэһиттэр этибит: аҥаара — типография, аҥаара — эрдээксийэ. Типография бу эйгэ бары үлэтин үчүгэйдик баһылаабыт уопуттаах салайааччы Петр Массаев дириэктэрдирэ. Билилээх-көрүүлээх баһыин полиграфистары Татьяна Смирникованы, Светлана Монастыреваны, Мария Дьячковскаяны, Мария Саввинаны, Анастасия Смирникованы уо.д.а. кытта үлэлээбиппит. Аҕа саастаах настаабынньыктарбыт — наборщик Марфа Яковлева, метранпаж Валентина Кривошапкина этилэр. Оттон эрдээксийэҕэ Афанасий Чичигинов эрдээктэрдирэ. Иннокентий Окоемов, Мария Сидорова, Степан Попов, Петр Седалищев уо.д.а уопуттаах суруналыыстар үлэлээбиттэрэ. Массынньыс Альбина Смирникова этэ. Онно үлэли сылдьан, комсомольскай тэрилтэҕэ

сэкирэтээрдирим. Оройуонаабы типография социалистической куоталаһыга куруутун инники күөнгэ сылдьара.

●●● **Билинги сорох эдэр дьон лентип, метранпаж, оннооҕор печатник, верстальщик диэн тыллар өйдөбүллэрин билбэттэрэ буолуо. Холбур, эн тус бэйэн лентипист буолан туран, судургу тылынан быһаардахха, үлэҕэр тугу гынар этигиний?**

○○○ Урукку кэмгэ хаһыат билинги курдук көмпүүтэргэ судургутук оҥоһуллубат этэ. Барыта сибиниэс буукубанан, халыыпка угуллан таньыллара. Лентип диэн оччотооҕу кэмгэ типографияҕа саамай уустук тиэхиньикэ этэ. Ол эбэтэр сибиниэһи уулларан, буукубалары сааһылаан, бэчээттиргэ анаан кутан онгоро, ону биһиги үлэлэтэрдит. Кырдыга даҕаны, лиһиргээн, матрицаны илиинэн харбыыр курдук ытыран ылан, өрө баһан таһаарара, анал уйаларга түһэртирэ, ууллубут сибиниэһи быһкайык хайаҕаһынан ыган таһааран, строкаҕа анаан кутара бэйэтэ туйунан дьикти хартыына этэ. Биир буукуба сыһалаах буоллаҕына, бүтүн строканы барытын санаттан талар түгэн үгүс буолара. Уот баран хааллаҕына, сибиниэспит тонгон хаалан, сөптөөх температураҕа тийиэ уулларын күүтэрдит, тиэхиньикэ моһуоктаан бытаарарбыт, онтон да атын араас күчүмэйдэр тахсааччылар. Ол эрэри бары эдэр, иллээх кэлэктип буолан ким да кыһыран тымта сылдьыбат этэ. Улууска буолар быһыы-майгы барыта сырдатыллан, сонун сойбокко, уталыппакка эрэ тутта хаһыакка бэчээттэнэрэ. Нэдиэлэҕэ үстэ 4 балаһанан, сурутуу мунгутаан элбээбит кэмигэр 4000 кэрингэ ахсаанынан бэчээттэнэн тахсара.

●●● **Типография үлэтин сэнгээрэр, суруналыыс идэтин сөбүлүүр буолангынын олохун 30-тан тахса сылын биир тэрилтэҕэ анаатаһын...**

○○○ Суруналыыс идэтэ киэн билиини, дьону кытта уопсай тылы булары, түргэн-тарбан туттунууну эрэйэр. Дьон орто тугар сылдьар буолан сэргэх, үчүгэй үлэ, үлэһиттэр тухары билигин хангатаһын. Билинги оҕолор суруналыыс идэтин баһылаахтарына, ханна баһарар үлэһиттэрин сөп дии саныбын.

Үлэһиттэр кэмнэрбэр өрүү улуус олохун оргуйар киинигэр сылдьарбыт. Хаһыаппытыгар элбэх анал авторскай балаһалаах этибит. Бастаан, «Түлэһэ» диэн булчуттарга аналлаах балаһа таһаарбытым. Кэлин «Чурапчы - спорт туона-

Эбэрдэлиибит!

Өр сылларга улуустаабы типографияҕа, «Сага олох» эрдээксийэтигэр бииргэ үлэлээбит күндүтүк саныыр кэллиэгэбитин, ытыктыыр бэтэрээмитин Алексей Михайлович Слепцову, 75 сааскын туолбут өрөгөйдөөх үбүлүөйгүнэн истинник эбэрдэлиибит! Эн 30-тан тахса сыл айымньылаахтык, өрө күүрүүлээхтик үлэлээбит кэмнэргэр төрөөбүт улуһун, «Сага олох» эрдээксийэтин, бэчээт эйгэтин сайдыытыгар киллэрбит кылааккын үрдүктүк сыаналыыбыт, «Кыһыл көмүс бөрүөлээх» бөдөн суруналыыс, Бэчээт туйгуна буоларгынан, киэн туттабыт. Кэлэктипкэ эн-мин дэһинэн, эйэ-дэмнээхтик, ардыгар көрдөөхтүк, өрүү көхтөөхтүк бииргэ алтыһан үлэлээбит кэмнэрбитин олус күндүтүк саныыбыт!

Тус бэйэҕэр чэгиэн доруобуйаны, бигэ туругу, саппабырбат санааны, эдэрдии эрчими баһарабыт! Чугас дьонун, оҕолорун, сизнэринг этэнгэ буоллуннар, ситиһиһилэринэн эйигин үөрдэ турдуннар!

та», «Кыһыыга дьулус!», «Уйгу кыһата» диэн анал балаһалардана сылдьыбытым.

Үлэлээбитим тухары, кэлэктип уруккуттан баччаҕа диэри олус иллээх, биир дьибэ кэргэн курдук буоларбыт. Типографияҕа, эрдээксийэҕэ үлэлээбит сылларбын, бииргэ алтыспыт дьоммун-сэргэбин олус диэн күндүтүк, чугастык саныыбын.

●●● **Улуһун дьонугар баһа санаан?**

○○○ Чурапчы дьонугар-сэргэтигэр, биллэн турар, чэгиэн доруобуйаны, бигэ туругу, инникигэ эрэли баһарабын! Билинги уустук кэм ааһан, дойду үрдүнэн ил-эйэ, өйдөһүү-өйөһүү олохтоннор, диэн баһалаахпын.

●●● **Истин кэпсэтиибит иһин махтаһ!**

Ити курдук, 75-с хаарын санныгар түһэрдит аҕа саастаах кэллиэгэбит, бэтэрээмит, Арасыйа суруналыыстарын сойууһун чилиэнэ, Бэчээт туйгуна, Бэрэсидьиэн гранын хаһаайына, «Кыһыл көмүс бөрүө» лауреата Алексей Михайлович Слепцов өрө күүрүүлээхтик, айымньылаахтык үлэлээбит кэмнэрин иһирэхтик ахтан-санаан ааста. Кини төһө да бочуоттаах сынныаланна олордор, билигин даҕаны хам-тум хаһыакка ыстатыйаларын суруйа, сонуммутун билсэ-көрсө турар, сүбэли-амалы сылдьар ытыктыыр киһибит буолар.

Айар аргыс. Сана дьыл, аҕаллын, эйэлээх олобу!

САНА СЫЛЫНАН!

Манан хаар кыырабын
ункүүтэ
Намыыннык даҕаны эргийэр,
Сага дьыл алыптаах кэриэтэ
Кистэлэнгэ дыкитигэ иһийэр.

Сага дьыл түүнүгэр
Сага дьол түстэнэр,
Дьикти түүн үөһүгэр
Сир үрдэ кизэркэйэр.

Халлаанга сүүһүнэн сулустар
Чабылхай мөһүүрү курдуктар,
Ый уотун суһумун сыыйаннар,
Мичингии, умайа оонньуулар.

Мин күндү киһибэр эйиэхэ
Вэлэхтиэм хаар намыын
ункүүтүн,
Эргийиэх, кынаттаах кэриэтэ,
Билиниэх, дьол түүнэ үүммүтүн.

Римма Корякина-ХОТУУНА.

ҮҮНЭ ОБУС, САГА СЫЛ!

Күнтэн күнү кээрэтэн,
Ахсынньыбыт ааннаата,
Аан туманын бүрүнэн,
Муус кырыанан аргыйан.
Бу хабараан тымныны
Тоҕо куруук күүтэбит?
Чэбдик ыраас салгынгна
Сахам дьоно тардыһар.
Аһан эрэр сылбытын
Сэри уота сабардаан,
Элбэх чэгиэн ыччаты
Сир үрдүттэн мэлиттэ...
Аһы-аба энгээрдээх,
Ыар кутурҕан аргыстаах,
Дьиз кэргэни хомоппут
Өһүөн сыла бүтүөхтүн!!!
Тоҕо эрэ куруутун
Сага сылы күүтэбит,
Сага эрэл санаанан
"Сэри тохтоо!"-дэһэбит.
Эйэ эрэ бу сиргэ
Энгээрдэтин, сир дьоно!
Өһүөн санаа симэлий,
Дьоллоох олох сириэдий!
Атааннаһы аргыстаах,
Аҕыраабат айдааннаах
Күөнтэһини үрэйэн,
Үүнэ обус, Сага сыл!

Мария Герасимова - Сэнээрэ

ҮЛЭХ

Тыл күүһүгэр
Ураанхайды эрэнэ,
Дьыл аптаах түүнүгэр
Үлэхэбин бири эрэ -
Киһи-аймах
Өрүкүйбүт өйүгэр
Олохсуйдун өрүү,
Тулхадыйбат Ил-Эйэ!
Оҕобор түһэммин,
Ойуулаах кэмбиэргэ
Суулааммын угабын
Сулумах үлэхпин,
Сага Дьыл барахсан,
Билигин даҕаны
Эн аптаах хааһахтаах
Эрэллим эбикиин!

Вячеслав Хон

САГА ДЬЫЛЫ КӨРСӨ...

Сага дьыл түбүгэ ааммытын
тонсуйда,
Аһар сыл түмүгэ бар дьону
долгутта,
Хаарчаана кыысчааммыт

хаардары ыйаата,
Кэһиитин бэрийдэ - Чысхааны
кэтэстэ.
Харыйа кизэркэйэн, тырымны
мичээрдэ,
Ахсынньы туманын кый ыраах
кыйдаата,
Үрүгү хаар ункүүтэ дойдуну
тупсарда,
Дууһабын дьолунан, үөрүүнэн
толордо.

Күүтүүлээх сага дьыл
чабылхай уоттара
Күлүмнүү, дыримнии түүннэри
оонньоото,
Кырачаан дьоннору дьын чаччы
абылаан,
Дьиктигэ, кэрэҕэ, кэскилгэ
сирдээтэ.

Хас биирдии киһиэхэ
дьол- соргу тосхойдун,
Сага дьыл бар дьонго саргыны
түстээтин,
Баҕарбыт баҕабыт барыта
туолуохтун,
Сага Дьол бар дьону арчылыы
кууһуохтун!
Кырылас утаҕы бакаалга
куттаммыт,
Москуоба чаһытын долгуйа
кэтиэхпит,
Сага Дьыл кэлиитин уруйдуу
көрсөммүт,
Сага Сыл аартыгар ааммытын
аһахпыт!.

Светлана Габышева-Тулуйхаана.

АЛЫПТААХ КИЭҔЭ

Остуоруйа кэриэтэ,
Сага Дьыл кизэһэтэ,
Күүтүүлээх дыкитигэ
Бу кизэһэ эргийдэ...
Кистэлэнгэ холбуйа
Күлүүһэ арыллан,
Көһүппүт алыбы
Көңүлгэ көтүттэ...
Хаар-кыырапх ункүүлүү,
Тэлээрдэ күлүмнүү,
Күндү таас кырыатын
Санатта кылбайа.
Ыйанна халлаанга
Эдэркээн ый муһа,
Кый-куйаар абылан,
Мөлүйүөн сулуһа...
Харыйа сүүс араас
Уотунан умайда,
Чыпчаалга сулуһа
Чабылла сандарда,
Эһээ дьыл кэһиилээх
Сыарҕатын көлүйдэ,
Хаарчаана сизининэн
Бэлэҕин түгэттэ...
Түннүккэ сыстаммыт
Суолбутун маньыбыт,
Эһээ дьыл көлөтүн
Чуораанын истээри,
Мөһөөччүк тутуурдаах,
Торуоска тыастардаах,
Ыалдьытты кэлэрин
Уруйдуу көрсөөрү!!!

Светлана Андреева -
Маайа Сиэнэ

САГА ДЬЫЛ КИЭҔЭТЭ

Күөхтүүр өгнөөх харыйа -
Кэлэр сылбыт илдьитэ,
Кэрэһэлиир кэмнэрин
Кэтэһэбит долгуйа.
Сага сылбыт бэлэҕэ
Күлүмүрдээн көһүннэ,
Күлүм чабыл имнэннэ,
Кэлэр сылы көһүттэ,
Сага дьылбыт кэһиитэ,
Үөрүү, эрэл түгэнэ,

Кэрэхсэнэр кэрэтэ -
Сага сылбыт кизэһэтэ.
Бары үөрэ көрсөбүт,
Баҕабытын этэбит,
Эрэнэбит, күүтэбит
Остуоруйа кизэһэтин.
Сага сылга үктэнэн,
Сага суолу тэлэбит,
Аһар сылга махтанан,
Инникигэ эрэнэн.

Любовь Никитина- Тапталаана.

САРГЫЛААХ САГА ДЬЫЛ

Дьон-сэргэ дьоллорун барҕарда,
Долгуран изиинэн угуттуу,
Саргылаах Сага Дьыл кизэһэтэ
Сандаара салаллан кэллэҕэ.
Дьүкээбил суһумун түһэрэн,
Күлүмнэс уотунан
тырымныы,
Лаглайа кизэргэммит харыйа
Сиздэрэй симэҕэ ситтэҕэ.
Маскараат, Дед Моруос, Хаар-
чаана,
Эгэлгэ дьэрэкээн оонньуурдар,
Эриэккэс ырыалар, хоһооннор,
Эһээ Дьыл күүтүүлээх бэлэҕэ...
Сага Дьыл алыптаах кизэһэтэ,
Сага Дьол суһумнуур сыдыаайа,
Сага Сыл күүтүүлээх түгэнэ-
Абыланг изиинэн куустаҕа.
Сага Дьыл алыптаах түүнүгэр.
Тырымныы умайар сулустар,
Кэрэни, дыкитини ыраалаан,
Кистэлэнгэ изиини саҕаллар.
Сага Дьыл дыкитилээх түүнүгэр
Саргылаах санааны соргулаан,
Сиппэтэх санаалар ситэллэр!
Туолбатах ыралар туолаллар!

Наталья Сергеева-Аана Кыһыа.

КЫРЫА

Хараҥа сулустаах биир кизэһэ
Түгү тыаттан оҕонньор кэлбитэ,
Кыымнара кытыастар көлөһи
Бэркиһээн, кэрэхсии көрбүтэ.
Оҕонньор саҕарда сийилии:
"Баай - талым олохтоох

киһилии,
Кыракый дьизэн тупсан
киэркэйдин.

Билэбин дыкитини күүтэргин.
Сүүс өгнөөх алмааһы

ыспыттыы,
Эн күүлэн түннүгэ тырымныа.
Ол киһи санаатын кынаттыыр,
Суоһаабат оннооҕор сур

тымныы,
Оһоҕун буруота унаара,
Сулустаах халлаанга тунаарар.
Оо, чэбдик, алыптаах салгынгна
Олобу таптыыртан салгыма!"
Ол Тымныы Оҕонньор

кэһиитин,
Кырыанан симээбит кизэһэтин,
Тырымнас уотунан сырдатар
Түннүкпүт ойуута санаттын.
Эйэҕэс оҕонньор эппитин
Бар дьонго туһаайан

тиэрдизэххэ.
Алыптаах Сага Дьыл кизэһэтин
Уруйдуу-айхаллыы көрсүөххэ.

Мария Винокурова-
Мааны Маарыйа.

ЫЛЛАА, ЫЛЛАА, САГА СЫЛЫНАН!

Ыллаа, ыллаа, Сага сылынан!
Ыйдангалаах сырдык
түүннэргэ,
Эрэнэр кэтэһиилээх

тапталынан
Ойо-тэбэ ункүүлээ, кизэһэлэргэ.
Эн олобун иннигэр арыллар,
Кэрэ түгэннэри бэлэхтиир,
Сонунтан-сонуну сэхэргийэр,
Ыйдаҥа сырдыгар ыгырар.
Хоһуй, ылсан, Сага сылынан,
Саха кэрэ тойугунан,
Айылҕа умсугутар ойуутунан,
Чабылхай сырдык сулускунан!
Туой, бу кэлбит Сага сылынан,
Ил Эйэ туругуларынан,
Уйгу быйангана олохпут
айхалланнын,
Көңүл күөмчүк салалыннын!

Степан Кожуров-
Ыстапаан Таастаах.

ХОҔООММОР ТУОЙАБЫН

Хоһооммор туойабын
кыһыммын -
Халлаанга харбаһар буруобун,
Хоочурҕас атаҕым тыастарын
Холуубун кырылас көмүспэр.
Кылбаарар күлүмнэс дойдубун,
Кыһынын мин олус таптыыбын.
Кырыанан бүрүннэр даҕаны,
Кэтэһэр эбиппин олуһун.
Күлүмнэс уоттардаах түннүктэр
Кэрэчээн уотунан сандаран,
Кэлэр кэм кэлбитин биллэрэн,
Күндээрдэ ыгырар эбиттэр.
Кулуупка муусука ньиргийэр,
Куйаарга туолбут ый сандарар.
Кырыалаах оҕонньор кэлэрин
Күүтэллэр бар дьонум долгуйа.

Елизавета Сивцева - Күндэйэ.

Кырыа кыһын бэлиэтин -
Кырпай хаарбыт кэрэтин
Кылбачытар кизэн изинин
Күн күлүмэ сандарта.
Кэлбит үтүө кэммитин
Көрсүөх эрэ, чугаһата.
Күөх харыйабыт уота
Көрү-нары көбүлээн,
Көрүүй, мичингии тыкта.
Кэтэһиилээх сага дьыл
Кэллэ бу бүгүн үөрдэн.
Кириэмил кураанынан
Кэскилбитин түстээн,
Күндү көмүс дьоммутун
Көтө-дайа көбүлээн,
Көрсүөбүн, кэлбит сылы!

Евдокия Катакова -Чэлгийэ.

САГА ДЬЫЛ

Уулусса банаардаах сырдыгар
Устугас хаар-сулус күлүмнүүр,
Мичийэ сүрээби ууларар,
Уон араас өгүнэн тырымныыр,
Имэгнээх изиини көбүтэр.
Сандаарар дьэргэлгэн чабыла,
Күлүмнүүр сүүһүнэн дыримэ,
Сайбайбыт харыйа кизэргэлэ
Санаабар дьүкээбил ункүүтэ -
Саха сири барытын үөрүүтэ.
Сага дьыл алыптаах вальса
Сүрээби долгута эргиттэ,
Сирдээби олоххо кэрэни,
Ситиһии сизтиилээх тосхолун,
Сырдыкка, ырааска сирдээтэ.
Кэрэтиэн, Сага дьыл кэлбитэ.
Сага сыл аҕалбыт кэһиитин:
Кэктибэт кэскиллээх олобу,
Күөдүйэр иһирэх тапталы,
Күүтүүлээх дьол-үөрүү

былдытын.
Сага дьыл кизэргэллээх кизэһэтэ
Кураанта тыаһынан
лынгкынаан,
Аҕаллын чабылхай сааскыны,

Чаҕаарар оҕо-аймах күлүүтүн,
Уруйдаан-айхаллаан көрсүөбүн!
Сага дьыл, сага сыл үтэйдин,
Саппахтаах күннэри букатын,
Дьон аайы мичийэр миичээри
Тула сырдык суһума

ытыахтын,
Дьол-үөрүү толору буолуохтун!
Сага дьыл, сага дьыл
Сырылас сыарҕата күдээрэн,
Сындыыс туман аттанан,
Киирэн кэллэ Сага дьыл,
Күүтүүлээх кэһиитин түгэтэ.
Оҕо-аймах үөрүүтүн үксэтэ,
Дьолунан толору долорон,
Алыптаах Сага дьыл кэллэ,
Мичийэр миичээри аҕалан!

Пелагея Игнатьева - Намыына.

САГА ДЬЫЛ АЛГЫҔА

Томороон тымныы күннэр
Туругуран турдулар.
Туманнаах сарсыардалар
Тумарыкка тууйдулар.
Күлүмүрдэс харыйа
Кэрэтиэн, симэммит!
Кэтэһиилээх Сага Дьыл
Кууһар изиини алыбар.
Сонун бэлэх кэһиилээх
Сага Дьылбыт сабыллыа.
Саргылаах санаалардаах
Сага дьолбут салаллыа!
Үүнэр сылбыт кизэһэтэ
Ункүүлэтиэ эргитэ.
Үөрэ вальска уйдарыах,
Үүнэр сылы уруйдуох.

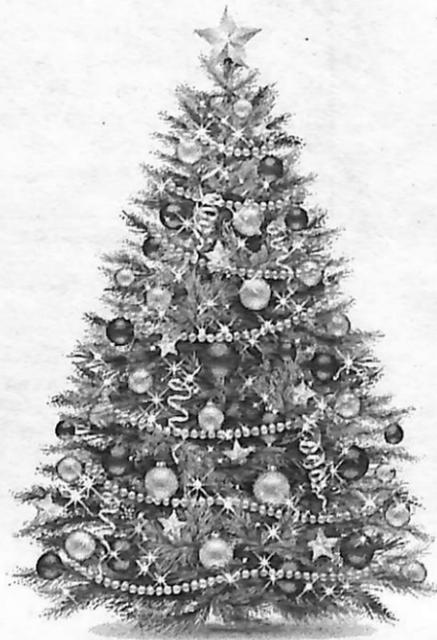
Баҕарыабын, чуумпуран,
Баҕа санаа туолуобун.
Бастын алгыс анатан,
Бары дьоллоох буолуобун!

Сандаар Күн Сандаара.

САГА ДЬЫЛБЫТ ТҮҮНҮГЭР

Таптыыр, хайгыыр сылгыбыт
Анал сыла үүннэ дии,
Сырдык уоттаах эйгэбит
Кууһан ылан үөрдэр дии:
Сага Дьылбыт түүнүгэр,
Күүтэр дьолбут аартыгар.
Эмиэ, эмиэ эрэнэ,
Дьикти түүнтэн үөрэбит,
Тохтоо түгэн, сөкүүндэ -
Сага кэмнэ киирэбит:
Сага Дьылбыт түүнүгэр,
Күүтэр дьолбут аартыгар.
Оонньуур уоттаах харыйа -
Сүрэх үөрэр кэрэтэ,
Симэх, кизэргэл барыта -
Кэрэ кэскил билгэтэ:
Сага Дьылбыт түүнүгэр,
Күүтэр дьолбут аартыгар.

Иван Попов-Байдам.

Эбэрдэлиибит

Күндүтүк саныыр тапталлаах чугас сангаспытын, Чурапчы нэһилиэгин олохтообун, үлэ бэтэрээнин **Екатерина Иннокентьевна ПАВЛОВАНЫ** Ытык-мааны 80 сааскын туолбут дьонун үбүлүөйгүнэн ис сүрэхпититэн иттистик-истинник эбэрдэлиибит! Баҕарабыт куруутун бу курдук эрдэди эрчимгин ыһыктыбакка, сүһүөбүн үрдүгэр сырыт, оболорун, сиэннэринг сымнаҕас, сылаас сыһыаннара өрүү өйөбүл буола турдуннар, кыраттан да үөрэр судургу, үтө майгыны олоххо тардыһыытын өссө күүһүртүн, санаан хаһан да саппабырбатын, олоххун үөрүү, сырдык санаа эрэ арыллаатын! Убайбытынаан Бүөтүрдүүн биһиэхэ өйөбүлүт, сылаас сыһыангыт иһин махталбыт мунура суох!

Мырылаттан Павловтар, Габышевтар.

КУТУРҔАН

Одьулуун нэһилиэгин олохтооҕо, ытыктыыр күндү ийэбит, тапталлаах эбэбит

Дьячковская Александра Николаевна

бу дьыл, ахсынньы 19 күнүгэр соһуччу, хомолтолоохтук олохтон туораабытын аймахтарыгар, доботторугар, бииргэ үөрэнэн, үлэлээн ааспыт дьонугар диригин курутууан туран биллэрэбит.

Оболоро, кийиитэ, сиэннэрэ, эдьийдэрэ.

Тааттаттан төрүттээх Одьулуун нэһилиэгин олохтооҕо, өр сылларга ОПТУ – 13, лицей остолобуойугар сэбиэ-диссэйинэн, технолог-кондитерынан, поварынан үлэлээбит үлэ бэтэрээнэ, улахан дьиз кэргэн истинг ийэтэ, эйэбэс эбэтэ

Дьячковская Александра Николаевна

соһумардык олохтон туораабытынан, ийэтигэр, оболоругар, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, бары аймахтарыгар диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтата, бэтэрээнэрин Сэбиэтэ.

Чурапчы Кытаанаһыттан төрүттээх чугастык санаһар аймахпыт

Нестеров Илья Михайлович

соһумардык олохтон туораабытынан, ийэтигэр Елена Михайловна, аҕатыгар Михаил Ильич Нестеровтэргэ, бииргэ төрөөбүттэригэр, оболоругар, бары чугас дьонугар, аймахтарыгар диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Кытаанахтан, Чурапчыттан, Бүлүүттэн, Дьокуускайтан Матвеевтар, Даниловтар, Пестеревтар.

Кытаанах нэһилиэгин олохтооҕо – күндү үөрэнээччибит, табаарыспыт

Нестеров Илья Михайлович

бу дьыл, ахсынньы 19 күнүгэр олохтон соһуччу, хомолтолоохтук туораабытынан, ийэтигэр Елена Михайловна, аҕатыгар Михаил Ильичка, бииргэ төрөөбүттэригэр, оболоругар, чугас дьонугар диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Кытаанах орто оскуолатын кэлэктиибэ, профкома.

Тааттаттан төрүттээх Одьулуун нэһилиэгин олохтооҕо, улахан дьиз кэргэн аҕа баһылыга, тапталлаах кэргэн, амарах аҕа

Гладкин Петр Петрович

соһумардык олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Парасковья Васильевна, оболоругар, бары чугас аймахтарыгар, доботторугар диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтата.

Одьулуун нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо – тапталлаах аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит, хос-хос эһэбит, үлэ бэтэрээнэ, Хоту көһөрүллүү кыттыылааҕа, Чурапчы улуунун Бочуоттаах бэтэрээнэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бочуоттаах ытык кырдыаҕа

Собакин Николай Алексеевич

91 сааһыгар: сылдьан, бу дьыл, ахсынньы 23 күнүгэр олохтон туораабытын аймахтарыгар, доботторугар, билэр дьонугар курутууан туран иһитиннэрэбит.

Оболоро, сиэннэрэ, аймахтара.

Кытаанахтан төрүттээх Одьулуун нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, Хоту көһөрүллүү кыттыылааҕа, тыыл, үлэ бэтэрээнэ, тапталлаах аҕалара, элбэх сиэн эһэтэ

Собакин Николай Алексеевич

91 сааһыгар олохтон туораабытынан, оболоругар Андрей Николаевичка, Антонина Николаевна, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, кинилэр дьиз кэргэттэригэр, бары аймахтарыгар диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтата, бэтэрээнэрин Сэбиэтэ.

Мугудай нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ, сэрии сылларын оҕото, Саха Өрөспүүбүлүкэтин уонна Чурапчы улуунун норуот маастара, Саха Өрөспүүбүлүкэтин «Ытык сүбэ» бэлиэ хаһаайына, халыҥ аймах Далбар хотуна, күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос эбэтэ

Шадрина Праксovia Васильевна

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, ытыктыыр күтүөпүтүгэр Алексей Валентинович Шадринга, балтыбытыгар Евдокия Дмитриевна, кинилэр оболоругар, сиэннэригэр уонна чугас аймахтарыгар диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Мугудайтан, Чурапчыттан, Өймөкөөнтөн, Дьокуускай куораттан Красильниковтар, Рожиннар, Егоровтар, Пётр Дьячковская.

Чакыр нэһилиэгин олохтооҕо – күндүтүк саныыр бырааппыт, убайбыт

Трофимов Гаврил Васильевич

олус хомолтолоохтук олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Ульяна Константиновна, кыыһыгар Сайыына, бииргэ төрөөбүттэригэр диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Бэрдьигэстээхтэн, Дьокуускайтан, Ньурбаттан эдьийдэрэ Полина, Валентина, күтүөтэ Семён, бырааттара, балыстара.

Это — важно!

В Новый год — без долгов!

В канун новогодних праздников Управление ФССП России по Республике Саха (Якутия) напоминает о необходимости заблаговременно проверить наличие задолженности. Ежегодно многие жители республики сталкиваются с ограничениями, которые можно было бы избежать при своевременной проверке своих обязательств.

Регулярный контроль финансовых обязательств, своевременная уплата штрафов и налогов, а также внимательное отношение к поступающим уведомлениям позволяют предотвратить серьезные последствия, включая:

- ограничение выезда за границу;
- арест имущества и счетов;
- обращение взыскания на доходы;
- начисление исполнительского сбора.

Проверить наличие задолженности можно буквально за минуту на официальном сайте ФССП России работает Банк данных исполнительных производств. Для поиска достаточно указать фамилию, имя и дату рождения. Сервис доступен круглосуточно, не тре-

БЕЗ ДОЛГОВ И ЛИШНИХ ТРЕВОГ

УЗНАЙ О СВОИХ ДОЛГАХ И ОПЛАТИ ИХ

r14.fssp.gov.ru

- на официальном сайте Управления в разделе "Банк данных исполнительных производств"
- в личном кабинете портала госуслуг
- по номеру телефона горячей линии:

+ 7 (4112) 40-40-31

/ufssp_sakha

Управление ФССП России по Республике Саха (Якутия)

бует регистрации и работает на любых устройствах.

Для удобства граждан действует бесплатное мобильное приложение ФССП России, которое предоставляет:

- моментальный доступ к информации о задолженности;
- возможность подписаться на уведомления об изменении статуса долга;
- функции онлайн-оплаты;

оперативные уведомления о появлении новых исполнительных производств.

Заранее проверяйте свою задолженность, своевременно исполняйте обязательства и пользуйтесь официальными сервисами ФССП России.

Встречайте Новый год без долгов и забот!

БИЛЛЭРИИ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

Анатолий Васильевич Андросов аатыгар 2017 сыллаахха бэриллибит Дьокуускайдааһы тыа хаһаайыстыбатын академиятын бүтэригин туоһулуур диплом сүппүтүнэн дьынэ суоһунан аабыллар.

Чакыр нэһилиэгин олохтооҕо – күндү сиэн быраатым, уһун кэмнэргэ дьиз-уот хомунаалайына хаһаайыстыба тэрилтэтигэр хачыгаарынан үлэлээбит

Трофимов Гаврил Васильевич

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, быраатыгар Коляба, балтыларыгар Машаба, Шураба диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчыттан абаҕата Николай сиэннэрэ, кыыһа.

Улуус сонуннарын бу сизгэнэн киирэн көрүт

"САНА ОЛОХ" хаһыат

Кылаабынай эрдэктэр
ГОРОХОВА
Людмила Владимировна

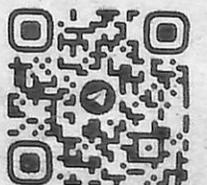
Тэрийээччилэр: СӨ Бырабылпалыстыбага, Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабэчээт" Судаарыстыбаннай автономнай тэрилтэтэ.
Таһаарааччы: СӨ "Сахабэчээт" ГАУ
Таһаарааччы аадырыһа: 677000, Дьокуускай к. Орджоникидзе уул. 31, 124 каб. тел./факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhareshat@mail.ru. Российскай Федерация Роскомнадзор СӨ салалтатыгар 2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ.№ТУ/14-00559.

Эрдэктэй аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., П.Пинигина, 26 а. Төлөгүннэрбит: эрдэктэр – 41-332, отделлар – 41-265. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru, telegram: @sanaoloh

Ааптар суругар этилэр санаа редакция позициялар мадды сон түбөһөр буолбатах. Сурукка ыйылылар чаччылар кырдыктаахтарыгар эплитиниһи ааптар тус бэйэтэ сүгэр.

Индексэ: ПИ964. Бэчээкэ сакаас № 51 (12030). Кээмэйэ 2 б.л. Ахсаана 850. Хаһыат сыаната 26 солк. Хаһыат нэдиэлэһэ биридэ: бээтинсэһэ тахсар.

Хаһыат 25.12.2025 с. бэчээкэ бэрилинэ, 26.12.2025 с. таһыста. "Сахабэчээт" Судаарыстыбаннай автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдэктэйитинэр бэчээттэннэ.

@SANAOLOH